

A rendészeti képzés és felsőoktatás

Amikor rendészeti képzésről beszélünk, tágabban mindazon szakmák és foglalkozások sorát ide értjük, amelyeket a rendszert felelős miniszter ágazatai körében felügyel, szűkebben azonban csak a rendvédelmi szervek képzéseinek halmazát illetjük a rendészeti képzés fogalmával. A továbbiakban a szűkebb értelmezés mentén foglalkozunk a témával, így például nem érintjük az állami őrszolgálatok és a Fegyveres Biztonsági Őrség, valamint a közterület-felügyelők és a személy- és vagyonőrök képzési rendszerét.

Összefoglalónknak nem tárgya a rendészeti képzés történetének részletes bemutatása, de a szakemberek számára egyértelmű, hogy a rendészeti képzés mintegy 150 éves múltjának számos eredménye a mai rendészeti képzés alapját képezi. Az „élet” által visszaigazolt módszerek és ismeretek, az adott kor szellemének és jogi környezetének befolyása alatt formálódtak és formálódnak ma is tananyagáig.

A jelen rendészeti képzési rendszere három irányból is erős nyomás alatt áll.

Egyrészt a társadalmi és technikai fejlődés olyan új, korábban nem tapasztalt bűnelkövetési formákat és módszereket generál, amelyekre a rendészet érthetően csak követő módon reagálhat, másrészt a kitágult és szabadon bejárható világ elemi erővel kényszerít az egységesebb rendészeti gyakorlat felé. Harmadrészt a korábbi társadalmi berendezkedéseink, a rendészetet nem történelmileg kialakult szerepe, hanem szinte kizárólagosan a represszív funkció irányába fejlesztették, így csak most jöhetett el az ideje az egységes közszolgálati funkcióból levezethető rendészeti képességek fejlesztésének, más szóval a hatalmat kiszolgáló rendszetek helyett, a közössé-

get szolgáló rendészeti jelleg erősítésének. Ez utóbbi funkciót sokan sokféleképpen nevezik (szolgáló rendészet, közösségi rendészet stb.).

A rendészeti tudástartalom akadémikus osztályozással három nagy részre tagolható, amelyek az adott rendvédelmi szerv működése szerint tovább osztályozhatók.

A rendészeti tudás első szelekciós szempontját az adott rendvédelmi szerv tevékenységének célja és tartalma (rendőrség, tűzoltóság, vám- és pénzügyőri feladatok, büntetés-végrehajtás, titkosszolgálati tevékenység stb.) határozza meg.

A második elkülönítő szempont a tevékenység módja és jellege szerinti osztályozás. E szempont szerint teszünk különbséget a tevékenység jelenléti (örökdő) jellege, a legitim állami erőszakot alkalmazó jellege, az információszerzés tartalma és módszerei, valamint a megbontott rend helyreállítása érdekében végzett tevékenység jellege szerint. Az örökdő jelleg feltételezi a lakossággal való direkt kapcsolattartást (rendőrség, vám- és pénzügyőri feladatok, tűzoltóság stb.), mindenekeelőtt a megelőzési, a helyreállító és a büntető rendészeti tevékenységen keresztül.

A legitim állami erőszak alkalmazása szempontjából a fegyveres és nem fegyveres szervi különbség a meghatározó (például nem fegyveres a tűzoltóság). Az információ gyűjtésének és az adat szerzésének szempontjából a nyomozati hatáskörrel felruházott vagy nem felruházott jelleg a domináns elkülönítő szempont (vannak olyan rendvédelmi szervek, amelyek titkos információgyűjtésre felhatalmazottak, azonban nem nyomozati szervek, például Alkotmányvédelmi Hivatal).

A továbbiakban a leginkább kiérlelt és történelmileg is megalapozott rendőri tevékenységen keresztül fejtem ki a rendészeti hivatás és a rendészeti képzés problematikáját. A rendészeti hivatás kérdéseit Huntington logikai felosztása és argumentációi alapján tárgyalom.¹

¹ Samuel P. HUNTINGTON: *A katona és az állam*, Zrínyi Kiadó, Budapest, 1993.

A korszerű rendészeti kar hivatásos testület, a modern rendőr pedig hivatásos szakember. A hivatás egy nagymértékben szakosodott funkcionális csoport sajátos típusa.

A hivatás bizonyos értékeket és eszményeket rögzítő erkölcsi egység, és ezek az értékek és eszmények vezérlik a hivatás tagjait a laikusokkal való kapcsolatukban. Ez a vezérfonal olyan írásba foglalt normák gyűjteménye lehet, amelyeket mindenekelőtt a hivatásos oktatási rendszer révén örökítenek át, és a professzionális etika írott szabályzataként kodifikálnak.

Valamely hivatásnak mint különleges típusú elhivatottságnak a megkülönböztető vonása: a szaktudás, a társadalmi felelősség és a testületi jelleg.

Mi a rendőr és a rendőrtiszt (általában a hivatásos állományú rendvédelmi dolgozó) pontosabban meghatározható szaktudása? Létezik-e olyan szakismeret, ami megtalálható minden rendőrben, s amelyet nem oszt meg bármely civil csoporttal? A tisztikarban megtalálhatók a szakemberek legkülönbözőbb változatai, beleértve sok olyan tisztet, akinek a hasonmása fellelhető a polgári életben is. Közgazdászok, jogászok, mérnökök, kommunikációs szakemberek, humánmenedzserek – mindezek megtalálhatók mind a modern tisztikaron belül, mind azon kívül. De még ha figyelmen kívül hagyjuk is ezeket a specialistákat, csupán a rendőrségi tisztikar nagy vonalakban történő felosztása a közrend, a bűnügy, a karhatalom, az igazgatásrendészet vagy határrendészet területeire, nagy különbségeket mutat funkciókban és a szükséges ismeretekben egyaránt. Mindazonáltal létezik a rendészeti szakértelem megkülönböztethető szférája, ami megvan minden vagy legalábbis majdnem minden hivatásos állományban, ami megkülönbözteti minden vagy majdnem minden civiltől. A tiszt speciális szaktudása egy olyan szervezet irányítása, működtetése és ellenőrzése, amelynek elsődleges funkciója az állami hatalom alkalmazása minden törvényégrehajtó alaptevékenységében.

A társadalmi felelősség az, ami a hivatásos embert megkülönbözteti a csupán intellektuális szakismeretekkel rendelkező egyéb szakemberektől.

A hivatásos szakember: gyakorló specialista, aki társadalmi keretek között dolgozik, s munkája olyan szolgáltatás, például az egészségügy, az oktatás vagy az igazgatás fejlesztése, amivel lényegesen hozzájárul a társadalom működéséhez. Minden hivatás megbízója a társadalom, akár egyedileg, akár kollektíven. A hivatásos szakemberre szolgáltatásának általános és létfontosságú jellege, valamint szaktudásának monopóliuma azt a kötelezettséget rója, hogy elkötelezetten nyújtsa is ezt a szolgáltatást, valahányszor a társadalom megköveteli.

A testületi jelleg és szellem valamely hivatás tagjainak közös, az őket mint csoportot a laikustól elválasztó szerves egység és tudat érzete. Ez a kollektív érzet a professzionális hozzáértéshez nélkülözhetetlen hosszú kiképzésben és fegyelemben, a hivatás tagjait összekötő közös munkában, valamint az egyedülálló társadalmi felelősségben való osztozásban gyökerezik. Az egység érzete olyan hivatási szervezetben ölt testet, amely meghatározza és alkalmazza a hivatás szakértelmének, kialakítja a hivatás felelősségének normáit, és érvényt is szerez azoknak. A professzionális szervezetben való tagság, a különleges szakértelem és felelősség, a jogkorlátozás elfogadása, a testi épség kockázatásának esküben vállalt kötelezettsége a hivatásos rendészeti státus legfontosabb ismérvei.

A rendészeti szakemberek professziója tehát (Finszter Géza definícióját némileg módosítva és kiegészítve): „...*társadalmi megbízatás és állami felhatalmazottság birtokában vezesse, irányítsa, vagy felügyelje a szakemberek örökösre, információszerzésre, a legitim védelmi eljárások, valamint az állami erőszak alkalmazására irányuló tevékenységét, biztosítsa e tevékenységek hatékony és hatásos folytatásának szervezési és logisztikai feltételeit,*

diszkrecionális hatáskörében juttassa érvényre az alkotmányos értékeket és kötelmeket.”²

A jelzett célok eléréséhez az oktatáson és a képzésen keresztül vezet az út.

A CEPOL – Európai Rendőr Akadémia – szöszedete (2007)³ a következőképpen határozza meg az oktatás (education) szó jelentését: „Azon tevékenységek folyamata és sorozata, amelyek célja, hogy az oktatásban résztvevő személy olyan tudást, ismereteket, értékeket és képességeket tegyen magáévá és fejlesszen ki, amelyek nemcsak egy szűk tevékenységi területre vonatkoznak, hanem a problémák széles körének meghatározását, elemzését és megoldását teszik lehetővé. Az oktatás általában inkább elméleti és fogalmi kereteket biztosít, hogy ezzel is elősegítse az elemző készség és a kritikai képesség kialakulását.”

A képzés (training) meghatározása a következő: „Olyan tudás, ismeretek és szemlélet elsajátításának folyamata, amelyek konkrét feladatok végrehajtásához szükségesek. A képzés előre megtervezett, módszeres munkafolyamat, amelynek célja a tudás/az ismeretek/a szemlélet formálása és gyarapítása tanulás útján, hogy a képzésben résztvevő személy alkalmassá váljék valamely tevékenység, illetve tevékenységi kör hatékony ellátására. Munkavégzéssel kapcsolatos célja, hogy az illető adott feladat vagy munka végrehajtásához szükséges képességeket sajátítsa el.”

Megállapíthatjuk, hogy az oktatás és a képzés egymástól jól elkülöníthető folyamatok. Az előbbi inkább kognitív (azaz a felfogással, a dolgok értelmezésével és a hipotézisek ellenőrzésével összefüggő), míg az utóbbi inkább magatartásbeli (előre meghatározható,

uniformizált magatartást kialakító) célokat követ.

Ezenkívül eltérő gondolkodásmód jellemző rájuk, ugyanis a képzés a „helyes válaszra” helyezi a hangsúlyt, míg az oktatás a kritikai gondolkodáson alapuló megközelítést hangsúlyozza.

A két folyamat egybemosása két lehetséges problémát vet fel. Először is az a veszély fenyeget, hogy az oktatásnak a kritikai gondolkodásmód átadásában betöltött hagyományos szerepe elvész, másodsorban pedig mindez ronthatja az oktatás szellemi tartalmát.

Vannak, akik problémának tekintik az ismereteket közvetítő rendészeti képzés, illetve a tudományos szintű oktatás és a kritikai gondolkodás integrált kezelését. Mások a modern demokratikus társadalomban biztosított magas szintű rendészeti oktatás egyik pozitív és szükséges céljának tekintik azt. Az utóbbi oldalon állók úgy érvelnek, hogy a modern rendészet inkább tudásigényes és gondolkodásra készítő tevékenység, semmint pusztán a „feltételes reflexek működése”.⁴ A holnap rendőrei már nem lesznek képesek megfelelően ellátni feladataikat, ha valamilyen „tanuljunk könnyen-gyorsan...” típusú kézikönyvből épp csak azokat az ismereteket sajátítják el, hogyan hajtsanak végre szabályosan egy pár műveletet és tevékenységet. Alkalmassá kell tenni őket az új és váratlan helyzetek sokaságának megfelelő kezelésére, amelyhez önálló és kreatív gondolkodásra van szükség, hogy ne csak a felülről érkező parancsra várjanak. (Ehhez persze szükséges a jog által biztosított diszkrecionális hatáskör is, valamint annak biztos tudata, hogy a rendőr retorzió nélkül élhet is ezzel a joggal.)

A rendészeti szakembereknek megfelelő kommunikációs képességgel kell rendelkezniük, át kell látniuk a társadalmi összefüggéseket és a konfliktusokat. Számítalan jól képzett

² JANZA Frigyes: *Rendészeti karrierrendszer*, Pécsi Határőr Tudományos Közlemények, IX. 2008.

³ TRC 2007.19–20.04 4.2.1 Final Report Project Group on a European Approach to Police Science. PROJECT GROUP ON A EUROPEAN APPROACH TO POLICE SCIENCE (PGEAPS) FINAL REPORT
 – Hans-Gerd Jaschke – Chair (Germany)
 – Tore Bjorgo (Norway)
 – Francisco del Barrio Romero (Spain)
 – Cees Kwanten (Netherlands)
 – Robin Mawby (United Kingdom)
 – Milan Pagon (Slovenia)
 April, 2007

⁴ A. L. CARNEY: *Factors in Instructional Design: Training versus Education*, ITL Seminar, (2003) March 17–18. (<http://www.uic.edu/depts/accr/itl/conf2003/usetech2enhance/carney2.pdf>)

szakemberrel kell együttműködniük úgy, hogy eközben, az őket megillető tiszteletet is kivívják. A társadalmi, a politikai és a kulturális jelenségeket azok összefüggésrendszerében kell értelmezniük. Nem lehetnek eredményesek megfelelő elemző képesség nélkül, ugyanis ennek hiányában a modern rendészeti módszerek hasznavehetetlenek. Ezenkívül megfontoltan kell fellépniük, és önkritikusan kell viszonyulniuk magatartásukhoz, felfogásukhoz, az általuk alkalmazott módszerekhez és megközelítési módokhoz, mert csak így képesek értékelni önnön teljesítményüket, továbbfejlődni, valamint az állampolgárok és a politika tiszteletét és bizalmát kivívni.

Ez pedig azt jelenti, hogy korunk rendőrének ismereteket közvetítő szakképzés helyett inkább az oktatás és képzés integrált szerkezetében, felmenő rendszerben megszerzett tudásra és a kiképzés során elsajátított fegyelemmel és megfelelő alakisággal párosuló kommunikációs készségre van szükség.

„Az a tény például, hogy a demokratikus társadalomban az erő jogszerű alkalmazásának a monopóliuma a rendőrséget illeti meg, egyértelműen azt jelenti, hogy a rendőrnek nemcsak az őrizetbe vétel, illetve a gumibot, a paprika-spray és a fegyverek használatának technikáit kell elsajátítania. Az erő demokratikus társadalmi viszonyok között történő alkalmazásának politikai, szociológiai, kriminológiai, pszichológiai, jogi és etikai vonatkozásait is ismernie kell. Bár ezek az elméleti kérdések nem az erő tényleges alkalmazására felkészítő technikai jellegű órákon kerülnek majd elő, igen súlyos érvek szólnak az oktatás és a képzési (képzési) ismeretek szempontrendszerének lehető legszorosabb összekapcsolása mellett. Még a járőrszolgálatot teljesítő rendőrnek is tisztában kell lennie az erőszak jogszerű alkalmazásának társadalmi, politikai, pszichológiai, kommunikációs, jogi és etikai következményeivel valahányszor azt mérlegeli, hogy adott helyzetben hogyan járjon el. Ezt a szituációra reagáló tudást olyan ismeretekkel kell körülbástyázni, amelyek lehetővé teszik a gyors, ha-

tározott és megfontolt döntéshozatalt még azokban az indulatoktól fűtött helyzetekben is, amikor nincs idő kikérni a (magasabb felkészültségű) rendőri vezetők véleményét.” (CEPOL jelentés)

A rendészeti képzés történeti előzményei

A 19. század közepétől a rendészet területén, mint minden hivatásos testületnél, rendek és rangosztályok működtek. E tagozódás tette lehetővé a rendi hovatartozás és az iskolai végzettség szerinti csoportosítást. Ezt a felfogást még napjainkban is őrizzük, amikor tisztes, tiszthelyettesi és tisztai beosztásokról beszélünk. A képzés is ehhez a szerkezethez idomult, és így jöttek létre a tisztes iskolák, a tiszthelyettes-képző tanintézetek, valamint a tisztai iskolák. A technikai jellegű képzési igényeket tanfolyamok és szaktanfolyamok elégítették ki. A teljes képzési folyamatot saját hatáskörében a belügyminiszter szabályozta. A „belső szükségletre történő kiképzés” logikáját csak a rendszerváltást követően sikerült az oktatás-képzés-kiképzés hármas követelményrendszerére építő, államilag elismert szakképesítéseket nyújtó oktatási rendszerrel felváltani.

Az államilag elismert szakmák jegyzékének (OKJ) megszületési folyamatában jött létre az első rendészeti szakközépiskola (1993), amely már az állami szabályozási rendszer keretén belül, nappali, iskolarendszerű oktatás és képzés keretében, kétéves időtartamban képezte az alapfeladatokat el látó, kizárólag érettségizett rendőr tiszthelyetteseket. Tisztesképző iskola (mint valódi iskola) a rendészeti területen nem alakult, a tanfolyamrendszerű tisztesképzés a kötelező sorkatonai szolgálat eltörlésével párhuzamosan befejeződött. Az iskolai rendszerű rendőrképzés bevezetése tette lehetővé a rendszerváltást követően a rendészetek személyi állományának olyan képzett fiatalokkal történő felváltását, akik már nem gyorstalpaló tanfolyamokon, hanem iskola-rendszerű oktatás keretében szereztek szak-

képzettséget. Fontos követelmény volt tehát az iskolarendszerű oktatásban, érettségire alapozó, férfiak esetében katonaviseltek számára, tanulói jogviszony keretében felkészítő, államilag elismert szakképzettség megszerzése. Más rendvédelmi szerveknél nem alakultak valódi iskolák, és a képzés mai napig is a nem iskolarendszerű szakképzés keretében folyik.

A középfokú ismereteket tanfolyamrendszerű oktatás keretében kellett elsajátítani azoknak, akiket erre köteleztek, tervezett magasabb beosztásba helyezésük vagy a más beosztás ellátásához előírt ismeretek megszerzési kötelezettsége miatt.

A felsőfokú tisztképzés, az idén 40 éves Rendőrtiszti Főiskolán, valamint jogelődjénél folyt, illetve folyik. A tisztképzés esetében is fontos határkő a rendszerváltás, mivel csak ezt követően vált a Rendőrtiszti Főiskola a magyar felsőoktatási rendszer integráns részévé. A Rendőrtiszti Főiskola, névvel ellentétben nemcsak rendőröket, hanem a teljes rendvédelem területére állami és szakmai felsőfokú végzettségű rendészeti szakembereket képez.

A képzés bemutatása szempontjából nem elhanyagolható az ún. „átképzős” képzés. A rendészeti szervek tiszti (felsőfokú szakirányú rendészeti ismereteket igénylő) beosztásaiba pályázó, civil, állami felsőfokú végzettséggel rendelkezők felkészítése, az OKJ keretében, „rendészeti szervező” felsőfokú szakképesítést adó, tanfolyamrendszerű képzés keretében folyik jelenleg is.

A belügyminiszter ágazati felelősségi körébe tartozó feladatok ellátásához szükséges szakképesítések korszerűsítése folyamatosan megtörtént, elkészültek a modulterképek, kialakultak a kompetenciakövetelmények. Valamennyi rendészeti területen létrejött és meghatározóvá vált az államilag elismert (OKJ-s) szakmák rendszere. A titkosszolgálati szakterületeken folyó képzés nem válik az OKJ-s rendszer részévé, tekintettel az ismeretanyag bizalmas jellegére.

Az 1998–2002 közötti kormányzati ciklusban stabilizálódott az OKJ-s képzési rendszer,

le létrejött a szakvizsgarendszer, megalakult a rendészeti vezetőképzés rendszere, valamint a Nemzetközi Oktatási Központ, kiteljesedett az amerikai–magyar alapítású, angol munkanyelvű Nemzetközi Rendészeti Akadémia (ILEA) és a német munkanyelvű Közép-Európai Rendészeti Akadémia (KERA) tevékenysége. Aktív részvételünkkel megalakult az Európai Rendészeti Akadémia (CEPOL).

A képzés szintjei és alrendszerei

A tervezett oktatási-képzési szerkezet bemutatására a rendőrképzés tűnik legalkalmasabbnak. A tűzoltó-, a pénzügyőr-, a büntetés-végrehajtási képzések mind OKJ-s képzések, de iskolarendszeren kívüli képzési formákban realizálódnak. A titkosszolgálatok alap-, közép- és felsőfokú képzései megfelelnek az OKJ-szemponatoknak, szintén kompetencia alapú és moduláris szerkezetű képzések. Követelményrendszerüket, szakmai és vizsgaszabályzatukat a belügyminiszter határozza meg, illetve hagyja jóvá.

Rendőri tevékenységet csak rendőri szakképzettséggel (részsakképesítéssel) rendelkező hivatásos állományú személy végezhet. Szakképzettséget iskolarendszerű vagy iskolarendszeren kívüli szakképzés keretében lehet szerezni. Iskolarendszerű képzés jelenleg csak a rendőrképzés területén található. A rendészeti szakképzés első szintje valamennyi rendvédelmi szervnél két követelmény egyidejű teljesítése mellett lehetséges. Az első részsakképesítés megszerzésének előfeltétele, minden belépő számára, a három hónapos alapkiképzésen való részvétel, és a részsakképesítő vizsga letétele. A rendőri alapképzés tananyagába beépítjük a közigazgatási alapvizsga követelményrendszerét. Az első részsakképesítés birtokában bizonyos munkakörök betölthetők. A kinevezettek a legalacsonyabb rangosztályba („őr, járőrtárs” munkaköri csoport) tisztes rendfokozattal nyerhetnek kinevezést. Amennyiben a tanulmányaikat iskolarendszeren kívüli szakképzés keretében

folytatják, és a következő rész-szakképesítő modulok teljesítésével (csapatszolgálati rendőr, járőr) teljes szakképesítést szereznek, a szakképzettség megnevezése „rendőr”, az avatottak rendfokozata őrmester.

A szakközépiskolai képzés kétéves, bentlakásos. Gondot okoz a hosszú képzési idő, de a sorkatonai szolgálat megszűnése miatt, a sajátos nevelési célok, függetlenül a szakmai ismeretek oktatási időszükségletétől, megkövetelik a legalább kétéves folyamatos nevelési ciklust. Négy rendészeti szakközépiskola folytat rendőrképzést (Miskolci, Szegedi, Körmenyi, Ady-ligeti Rendészeti Szakközépiskolák). Jelenleg a normál fluktuációt meghaladó ütemben eredményesen folyik a kormányprogramban meghatározott 3500 fős többlet rendőri létszám képzése. A felvételnél a hivatásos állománnyal szemben támasztott alkalmassági követelmények csorbítása nélkül, de nagy empátiával biztosított a hátrányos helyzetűek és a kisebbségek támogatása.

A tiszthelyettesi karriert biztosító zászlósi állomány felkészítése részben OKJ-s ráépülésként történik (bűnügyi, körzeti megbízotti, helyszínelői, közlekedési, okmányvizsgálói stb.), részben szaktanfolyami (esetenként bentlakásos) jelleggel. A jövőben, a zászlósi állomány egyszerre lesz a tiszthelyettesi karrier kimeneti szintje és civil állami felsőfokú alapvégzettséggel a rendvédelmi szervekhez érkezők belépési szintje.

Elkészült a rendvédelmi szervek egységes, kompetencia alapú, moduláris képzési rendszerének koncepciója, amelynek a rendészeti életpályamodellhez igazodó bevezetése, megfelelő pénzügyi és logisztikai feltételek teljesülése mellett, 2013-tól teljes egészében lehetséges. A rendészeti szakképzési rendszert, a részszakképesítési lehetőségek figyelembevételével, nemcsak a követelménymodulok, hanem a karriermodulok tekintetében is szinkronizáltuk, így megnyílt a lehetőség a karriertípusú előmeneteli rend mellett a munkaköralapú kompetenciakövetelmények érvényesítésére is. E kettő harmonizációja, valamint az egységes közszolgálati érdekek mentén ki-

alakított átképzési lehetőségek adják meg a kiszámítható rendészeti életpálya kereteit. Az azonos rendező elvek mentén kialakított új típusú képzési követelményrendszer és képzési struktúra valamennyi rendvédelmi szervnél elkészült. Az előmeneteli és rendfokozati lehetőségeket összekapcsoltuk az egyes munkakörök betöltéséhez szükséges képesítési követelmények teljesítésének kötelezettségével. A rendőr, a tűzoltó, a büntetés-végrehajtási, a polgári védelmi, a titkosszolgálati életpálya meghatározó követelményévé vált, mint abszolút kritérium, az adott beosztás betöltéséhez előírt képzettségi követelményeknek való megfelelés. Az új (még nem ismert) szakképzési törvény által kialakítandó szakmasztruktúra és szakiskolai duális képzési rendszer a részletekben ugyan változtathat az elképzeléseinken, de egészében nem lehet akadálya a sajátos rendészeti szakképzési rendszer bevezetésének és stabilizálásának.

A tiszt feladatokra történő felkészítés a Rendőrtiszti Főiskolán folyik alapképzés (BA) keretében valamennyi rendvédelmi szerv részére, illetve a rendészeti vezető mesterszak (MA) keretében. A szakirányú továbbképzési szakok a megrendelő országos hatáskörű rendvédelmi szervek igénye szerinti létszámban és szakterületeken indulnak. 2012. január 1-jétől a Rendőrtiszti Főiskola a megalakuló Nemzeti Közszolgálati Egyetembe integrálódik, Rendészettudományi Karként. Képzési szerkezete 2013-ig azonos a jelenlegivel. Ezt követően is nagyjából a jelenlegi képzési szerkezetben és megrendelői kör igényei alapján fog működni, néhány nem elhanyagolható változással. A legfontosabb változás a karoktól független Katasztrófavédelmi Intézet és a Nemzetbiztonsági Intézet létrehozása. A katasztrófavédelmi képzés szakgazdája a Rendészettudományi Kar lesz. Az önálló intézeti státust az ágazat kiemelt jelentősége, valamint a tervezett új szakirányok indokolják. A beindítandó iparbiztonsági és műszaki mentési szakirányokon folyó képzés megköveteli az országos hatáskörű kataszt-

rőfavédelmi szervekkel való folyamatos kapcsolattartást, a drága műszaki berendezések és eszközök oktatási célú igénybevételét.

A Nemzetbiztonsági Intézet oktatói és tanári állományát a képzésben érintett szervek hivatásos állományúak vezénylésével biztosítják. A katonai és a polgári szakirányok felügyeletét az illetékes miniszterek az egyetem vezetésén keresztül látják el.

Az egyetem létrejöttével kapcsolatos további változások egyrészt fakadnak az egységesülő közszolgálati követelményrendszerből (közös alapozó társadalomtudományi, alkotmányjogi, szociológiai, vezetési stb. ismeretek), másrészt abból a fenntartói igényből, hogy a felsőfokú szakértelmiségi oktatási követelményrendszer karakteresen egészüljön ki nevelési és kiképzési követelményekkel, annak érdekében, hogy a végzetek képesek legyenek felkészültebben ellátni parancsnoki feladataikat. Ennek érdekében, a Rendészettudományi Karon belül kiképzői-nevelői szervezeti egység jön létre, amelynek elsődleges küldetése – a nevében meghatározott feladatokon túl – olyan tisztek képzése, akik a beosztott személyi állomány feladatrendszerének alapos ismerete birtokában, az alárendeltjeiket készség szinten képesek vezetni. További követelmény lesz az eddigi képzési struktúra teljes körű felülvizsgálata. Eddig a felsőfokú rendőrképzés arra „kényszerült”, hogy a hároméves tanulmányi idő alatt az ismeretek legnagyobb és legmélyebb halmazát adja a hallgatóknak, mivel a rendőrtiszti főiskolai végzettséggel bármely tiszti beosztás betölthető volt. A tábournokok és az egyes szakbeosztást betöltő főtisztek esetében eddig is követelmény volt az egyetemi végzettség, de tekintettel arra, hogy a rendészet területén nem létezett mesterképzés, nem lehetett előírni a főtisztek számára a szakirányú egyetemi végzettség megszerzésének kötelezettségét, így valójában – az egyéb követelményeknek (szakvizsga, vezetőképzés stb.) történő megfelelés esetén – bármely egyetemi végzettség elégséges volt a kinevezéshez.

Az új Nemzeti Közszolgálati Egyetem megteremtí az alapszak és a mesterszak egymásra épültségét, így a jövőben a főtisztek számára elő lehet írni követelményként az állami szakirányú felsőfokú egyetemi végzettséget (MA). Ezzel az egymásra épülő képzési szerkezettel felszabadul a hároméves főiskolai képzési követelményrendszer a nyomás alól, ami eddig a lehető legtöbb ismeret oktatására kötelezte. Világosan meghatározhatóvá válik a tiszti és a főtiszti beosztások ellátásához szükséges eltérő tudáshalmaz. Nagyobb szerepet kaphat az alapképzésen belül a vezetői alkalmasság kialakításához szükséges szakismeretek oktatása, a parancstechnikai ismeretek készség szintű elsajátításának és megfelelő alakisággal párosuló végrehajtásának követelménye.

A tiszti előmeneteli rendszernek eddig is megkövetelt eleme volt a rendészeti szakvizsga intézménye. A közigazgatási szakvizsgával való harmonizációja folyamatban van, 2011. december 31-ig megtörténik, 2012. szeptember 1-jétől pedig szinkronban lesz a közszolgálati szakvizsga követelményeivel. A rendészeti vezető- és mestervezető-képzés továbbra is a vezetői kinevezést és előléptetést szolgáló rendszerként működik. A Rendészeti Vezetőképző és Kutató Intézet alapfeladata lesz a továbbiakban is a tréningjellegű, AC/DC típusú felmérések és képzések szervezése és végzése. Az egységesülő közszolgálati felsővezető-képzés bevezetése által felszabaduló kapacitásokat a parancsnoki felkészítésekre, készségfejlesztésekre kell fordítani. Új eleme az intézeti feladatoknak az ún. minősítő vizsgák rendszerének kidolgozása és végrehajtása, valamint a kreditalapú továbbképzési rendszer bevezetése. Ezeket oly módon kell kidolgozni, hogy a mérhető eredmények figyelembe vehetők legyenek az egyéni teljesítményértékelések során.

A Nemzeti Közszolgálati Egyetem létrehozásával megnyílik a lehetőség a régen várt Rendészettudományi Doktori Iskola meg alapítására is.

Képletesen fogalmazva: a rendészeti képzés épülete szerkezetkész, a bokrétát kitűzhetjük, de a szerelvényezés és a berendezés még hátra van. Sok eszközt, bútort, a rendészeti kultúra több elemét átvihetjük az új épületbe. Néhány kérdés azonban még rendezetlen. A legfontosabbak hátralékaink:

- egységes felvételi és alkalmassági központ;
- központi tudástár;
- a mentor- és tutorképzés szabályozása;
- a kreditalapú továbbképzési rendszer beüzemelése;

- a tananyag „naprakész” korszerűsítése;
- a rendészeti oktatók és tanárok felkészítésének rendszere;
- a végzést követően a lokális rendészeti ismeretek elsajátításának szabályozottsága;
- a kommunikációs képességek és az intézkedési kultúra folyamatos fejlesztése;
- korszerű oktatásigazgatási nyilvántartás létrehozása;
- a gyakorlati képzéshez szükséges technikai feltételrendszer folyamatos frissítése;
- a rendészettörténet önálló tárgyként történő bevezetése.

A rendészeti képzés és felsőoktatás

A magyar közigazgatás történetében először, teljes vertikumában kiépült a rendészeti képzési struktúra. Az állami köznevelési rendszer által tantárgyként és választható érettségi tárgyként elismert rendészeti ismeretektől a rendészeti rész-szakképzések megszerzésén keresztül a karriert kiszolgáló előmeneteli képzéseken át, a rendészeti doktori iskoláig, valamennyi köznevelési, szakképzési, felnőttoktatási és felsőoktatási képzési lehetőség felhasználásával kiépült az integrált rendészeti képzési oktatási rendszer (IRKOR). A rendészeti szervek történetében ez az első alkalom, amikor az egyes munkakörök (beosztások) betöltéséhez előírt képesítési követelményeket a jelöltek teljes körűen a rendészeti képzési rendszeren belül teljesíthetik. Ez egyúttal azt is jelenti, hogy a rendészeti karrier egyes lépcsőfokaihoz képzettségi követelményeket rendelhetünk, kiváltva ezzel a rendfokozatban történő, a várakozási idő leteltével szinte kötelező, „soron történő” előléptetés gyakorlatát. Rendészet-történeti pillanat részesei lehetünk. A szerkezet készen áll, kezdődhetnek a belső munkálatok.

A rendészettudományra alapozó rendészeti képzésnek már nemcsak az irányító struktúrája van meg (BM Oktatási Főosztály és BM Tudományos Tanács, 1998), hanem a nemzetközi felülete (BM Nemzetközi Oktatási Központ, 2000), a vezetőképzési szerve és szakvizsgarendszere (BM RVTKI, 2002), a társadalmi támogatottsága (Magyar Rendészettudományi Társaság, 2004), a tudományos elismertsége (MTA IX. Osztály, 2008.) és 2012. január 1-jétől a szervezeti háttere, a Nemzeti Közszolgálati Egyetem Rendészettudományi Kara és Rendészettudományi Doktori Iskolája.

Létrejöttek az alapvető oktatás-szervezési feltételei annak a kormányzati elvárásnak, amely a rendvédelem megújítását tűzte ki célul.